Ann. XI. ROMAE, Kal. Martiis MDCCCCVIII Num. III.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est:

In Italia: Libellarum **4,80**

ubique extra Italiam: Lib. **6,25** (Doll. **1,25**; Sch. **5**; M. **5**; Rubl. **3**; Coron. **6,25**)

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem

Commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA - Piazza del Gesù, 48 - ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA		IN ANGLIA	IN CANADA
apud	apud	apud	apud
Gebethner et Wolf	**„Kronika Rodzinna,,**	**Burns and Oates**	**Librairie Granger Frères**
Varsaviae Polonorum	Varsaviae Polonorum	London W.	Montreal
Rakcwskie Przedmiescie, 15.	Krakowskie Przedmiescie, 6.	28, Orchard Street.	1699, Rue Notre-Dame.

Ann. XI. ROMAE, Kal. Martiis MDCCCCVIII Num. III.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est:

In Italia: Libellarum **4,80**

ubique extra Italiam: Lib. **6,25** (Doll. **1,25**; Sch. **5**; M. **5**; Rubl. **3**; Coron. **6,25**)

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem

Commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA - Piazza del Gesù, 48 - **ROMA**

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA		IN ANGLIA	IN CANADA
apud	apud	apud	apud
Gebethner et Wolf	**“Kronika Rodzinna„**	**Burns and Oates**	**Librairie Granger Frères**
Varsaviae Polonorum	Varsaviae Polonorum	London W.	Montreal
Rakowskie Przedmiescie, 15.	Krakowskie Przedmiescie, 6.	28, Orchard Street.	1699, Rue Notre-Dame.

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS
COMMENTARII VOX URBIS IN AN. MDCCCCVIII

Pretium annuae subnotationis est in Italia Libell. 4,80
ubique extra Italiam Libell. 6,25
(Doll. 1,25; Sch. 5; March. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25)
recto tramite mittendum

ad ARISTIDEM LEONORI Equitem
Commentarii "Vox Urbis" possessorem et administratorem

ROMAM, Piazza del Gesù, 48

Praemia sociis constituta:

Ex subnotatoribus quisque sive *Vox Urbis* kalendarium, sive tabulam m. 0,25 × 0,45 Pontificiam dominationis auspicationem referentem a Pio PP. IX anno MDCCCXLVI peractam, *ad lubitum* sibi habebit.

Qui socios novos comparaverit duos pretiumque eorum subnotationis miserit, subnotatione sibi gratuita omnino fruetur.

Qui socios novos comparaverit tres — bibliopolis exceptis — magnificam tabulam dono accipiet m. 0,68 × 0,85 in qua apposita charta manu facta, calcographice impressa, officina Urbani hospitii S. Michaelis ad Ripam, antiqua gloria insignis, imaginem retulit Pii X Pont. Max. vultus vigore, oculorum vi lineamentisque iure merito apud omnes celebratam.

Qui triginta socios novos comparaverit ante Iulium mensem — bibliopolis pariter exceptis — dimidiatum pretium itineris habebit a quovis Europae loco ubi vivit Romam usque, atque inde in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus.

Qui sexaginta socios novos comparaverit uti supra, eodem itinere gratis omnino gaudebit.

Ann. XI. Romae, Kal. Martiis MDCCCCVIII. Num. III.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

LUSITANIAE REX EIUSQUE FILIUS
NEFARIE INTEREMPTI

Horruit universus orbis, quum Lusitaniae regem eiusque filium natu maiorem suis ipsis a subditis d. I elapsi mensis Februarii enecatos nefarie audivit.

Anarchistae aut amentis cuiusdam pessimis doctrinis obcaecati crimen non fuit; sed civilis odii potius fructus, coniurationis atque seditionis clam initae pessimum consilium. Hoc enim facinus perditissimi viri in cauponis suis occulte atque impie constituerunt, ut regem eiusque familiam omnem infanda audacia prostrarent. Haec iam tute arguimus satis crebris ex nunciis, qui ad nos undique de parata diu coniuratione et seditione missi sunt.

Profecto Ioannis Franci dictatoria potestas, ipso odii sui excessu adversarum factionum odia atque ultionem provocasse traditur. Quae vero crimine teterrimo cruentaque manu et barbaro ausu peracta sunt, ea publica antiquitatis crimina prope aemulantur,

nostro huic aevo minime convenientia, quum tantus ubique provehendae humanitatis ardor est ac fervor. Olyssipponenses enim reipublicae fautores, latino semine orti et libertate publica fruentes passim, hodiernas de regicidio doctrinas non aliter hauserunt, ut tantam caedem moliri et perficere non dubitaverint, quam barbaro ex more sua consilia exse-

Prospectum subnotationis *Vox Urbis* Commentarii
in an. MDCCCCVIII
videas in quarta operculi pagina.

Ut enim cetera omittamus, relata haec ab auctore S. Bonaventurae verba satis superque id evincunt. « Hunc locum — scribit quidem S. Doctor — vir Sanctus (Franciscus) amavit prae ceteris mundi locis: hic enim coepit, hoc virtuose profecit, hoc feliciter consummavit: hunc in morte fratribus tamquam Virgini carissimum commendavit... hic est locus in quo fratrum minorum ordo a S. Francisco per divinae revelationis instinctum inchoatus est. Divinae tamquam Providentiae nutu, qua Christi Servus dirigebatur in omnibus, tres materiales erexit ecclesias antequam ordinem inchoans evangelium praedicaret, ut non solum a sensibilibus ad insensibilia, a minoribus ad maiora ordinatu progressu conscenderet: verum etiam ut quid esset facturus in posterum foris opere ministerialiter praesignaret. Nam instar reparatae triplicis fabricae, ipsius sancti viri ducatu, secundum datam ab eo formam, regulam et doctrinam Christi triformiter renovanda erat Ecclesia: trinaque triumphatura militia salvandorum sicut nunc cernimus esse completum ».

Quisquis voluerit igitur divinum hoc effingere coloribus consilium, nil potuisset melius quam Portiunculam illam aediculam effingere descendentem de caelo a Deo. Summa profecto angelica pompa defertur aedes e caelis, siquidem Franciscalium ordinum constitutio summi momenti pro Ecclesiae bono tunc erat. Prophetica signa id etiam significant circum, palmarumque trifidi racemi tres seraphicos ordines demonstrant passim. Palmam enim in somniis vidit Innocentius PP. III florescentem late, eamque sensit esse Francisci consilium iuxta illud: « Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur, plantatus in domo Domini, in atriis domus Dei nostri ».

Hanc iuxta mentem sparsim in humo albicant mortuorum ossa, nempe minoritarum sacrae reliquiae, quae silvam ordinis densam germinant iuxta illud Isaiae: « Ossa vestra quasi herba germinabunt » (LXVI, 14) aut Ecclesiastis illud: « Ossa eorum pullulent de loco suo » (XLIX, 12). Deest quidem, atque iniuria temporum deleta, ex tabula Francisci imago, pedes autem eius veste indutos adhuc recognoscere licet. Ille enim diu ac saepe in vallem Angelorum Asisii e colle descendens orabat; « sentiens autem — Bonaventura scribit — iuxta nomen ipsius Ecclesiae quo ab antiquo Sancta Maria de Angelis vocabatur, angelicarum ibi visitationum frequentiam, pedem fixit ibidem » (*Aurea legenda*, cap. II, fol. X, p. 2).

Haec quae Pagliarius disseruit variis profecto cum partibus picturae concordant optime; quamobrem improbabilia videntur nemini. Sed — ut bene ille adnotat — Lauretanae domus translatio, quamvis ibi depicta fuisset, nec locus ille nec modus eius pingendae erat. Sedet enim pictura primo sub atrii arcu dextrorsum, primo nimirum porticus in loco, cuius per atria reliqua Francisci vita effingebatur. Naturale erat igitur non Lauretanae domus translationem, sed Minorum ordinis origines primas ibi potius effingi, quae Portiuncula ab aedicula initae sunt.

Symbolus igitur — auctori si credamus — Minorum ordinis aedicula S. Mariae est, in caelo fabrefactae, et angelico ministerio, ac Deipara sine labe iubente, deductae in terram.

Haec retulimus non ut contra Lauretanae domus traditionem et prodigia scriberemus, sed ut notum lectoribus esset, quidquid in utramque partem de celeberrima pictura viri antiquitatis doctrina peritissimi sentiant atque interpretentur.

AD CUNAS IOANNIS CHRYSOSTOMI
VATICINIUM

Descende caelo.... Te voco, Spiritus,
Qui nos clientes numine recreas;
Herois in laudem volutis
Da numeris sine labe plectrum.

Gaudet beata sub vice gloriae
Stringi decoris tempora laureis,
Post bella, spe serti, repulsa
Almus ovat, rutilatque victor.

Huius triumphi, quem tulit inclytus
Chrysostomus, post saecula quindecim
Late sonantis convocamur
Vaticinas celebrare cunas.

Aeterni amoris cuspide, quo suam
Sponsam creavit complicitus cruce,
Sculpsit Redemptor multiformi
Luce novum, docilemque alumnum.

Linguam et cor auro fingier artifex
Flammante duxit; mox ope gratiae
Excoctus igni, charitatis
E gremio salit en! Ioannes.

Cunas soporat creditus angelus,
Anthusa, nato; quem fovet in sinu et
Defendit, ut concha intus undas
Perspicuam tenet unca gemmam.

Dios amores ore cor indicat,
Stillans sacro flos melle, puelluli;
Mirum stupentes aureo igne
Clara ferit radiansque lingua.

Iudae quod olim gens pia fuderat
Radici Abiae: Quis Puer iste erit?
Syri Ioanni dulce carmen
Per patrias modulantur oras.

quendi et cruore regis sacrandi. Gallica enim e seditione si teterrima haec plane exempla imitati esse dixerint, quamquam ferocissima et inhumana fuere, Ludovici regis sicarios meminerint quadam legis sub specie crimen occulisse suum, regemque capite damnatum carnifici tradiderunt. Huius vero Caroli I carnifices ut latrones pessimi eum media in via filiumque eius enecarunt. Cum regicidis potius similitudo intercessit qui, Serborum in regno, medio in somno regem uxoremque eius ferro et igne percutere non dubitarunt. Itaque Bellogradi ab urbe Tagi ad fluminis ripas una eademque cruoris culpa. Eam consulum insipientiae adscribere nonnulli malunt, quae sicariorum manus ad crimen compulerit; nihil tamen crimen excusat ipsum, quo iamdiu nihil ferocius historia suis in regestis descripsit. Ad Europae occidentalis fines uxor et mater nobilissima est, deflens innocentes suos morte horrenda mulctatos; est populus futurum tempus innocenti sanguine signatum videns; haec historia scribit.

Carolus Lusitanorum atque Algarbiorum rex Olysippone anno MDCCCLXIII a Ludovico rege et a Maria Pia Sabaudica e domo regina editus est in lucem. Thronum patris anno MDCCCLXXXIX conscendit. Corpore procerus, pinguis, fortissimus, flavo capillo, Italiae regi Victorio Emanueli II prope similis videbatur, cuius nepos erat.

Emmanuel II, novus Lusitaniae rex.

Intellectu alacris, moribus simplex, indole benigna, consilio autem constantissimo, iuvenis admodum sapientia senex evaserat. Sermones varios callebat, liberaliumque artium erat studiosissimus, quas inter picturam praesertim coluit et non sine laude exercuit. Doctrinae vero inter disciplinas, marinos quae spectant thesauros et oceani arcana investigare gaudebat. Plantarum igitur atque animantium quae imo in mari vivunt species colligebat, quorum nuperrime Mediolani universarum artium in recensione specimina multa eaque elegantissima obtulit. Gymnicis item ludis vacavit, ac passim gladiatorio, equis regendis, nautis dirigendis; venatione et manuballista et sagittis expertissimus, decretum erat ut huiusmodi armis per sicariorum manus caderet!

Figuras, quae hoc scriptum exornant, nobis obtulit cl. v. Henricus Filiziani, cui gratias habemus.

De Eugubina quadam parietali pictura circa translationem almae Domus Lauretanae

Adversus ea, quae vir doctrina sacra pariter atque historica clarus M. Faloci-Pulignani de veteri quadam parietali pictura in claustro Eugubini monasterii Francisco Asisiensi sacri reperta scripsit (1), Victorius Pagliari Eugubinus libellum mox Romae edidit, in quo allegoriam illius tabulae demonstrare contendit (2).

Picturae imago quae sit habent lectores in oculis; quamvis temporum iniuriae late eam deleverint, manent tamen, quae pictoris mentem declarare sint satis. Medio enim in muro Virgo Deipara radiis et splendoribus circumdata eminet; dextrorsum angeli domum seu templum aut aediculam Virginis ad nutum per aerem deferunt; subest civitas ampla, atque in monte turrita; ima vero in valle grex retibus praecinctus patet atque pastoris pedes reliqui sunt advigilantis; virides rami montem circa superque vigent passim et florescunt. Alia sinistrorsum eminet in summo monte munita urbis pars; mons arboribus vestitus apparet, et ad montis radices iidem angeli deponunt, Virgine indigitante ab alto, aediculam in terra; supra denique et circum precantes advolitant. Vallis herbis et arboribus fertilis est, atque, prope templum, agricolae casa apparet, qui arboris sedens sub umbra vini doliolum ad os ambabus admovet ulnis ut bibat. Proximo autem ex arbore pera dependet atque securis eius, casae vero ex tecto pecudum pelles acervatae aut suspensae exsiccantur.

Haec picturae facies est indubia quidem atque demiranti cuique aperta satis. Huius ex elementis non sine multa ingenii subtilitate Falocius arguere sese posse credidit Lauretanae domus translationem pictura illa esse effictam; Pagliari contra templum «Portiunculae» id putat esse caelitus demissum et Asisinati in agro collocatum. Aedem enim Portiunculae nomine distinctam omni semper aetate Franciscalis totius Ordinis veluti symbolus atque imago habita est.

(1) Cfr. an. X n. XII.
(2) Vittorio Pagliari. — *Allegoria dell'affresco Eugubino dipinto nel Chiostro dei Minori Conventuali.* (Romae edid. Franciscus Ferrari, *Piazza Capranica, 102.* — Ven. lib. 1).

Fel. — Modesta sane ratio. Hodie vero, Tiberi, duo sumus nos, Constantius et ego. Tu ergo velis nolis te dabis victum. Pateris, quo tibi facilior pateat ad linguam latinam aditus minusque spinosus, ipse ponere, de quo velis ut loquamur hanc quartam horae partem. Tu, Constanti, ut iam soles facere, illustrabis quae forsitan obscurius, vel mollies quae asperius dicentur, ut videat aliquando hic, quam muliebriter linguae horreat genus clarissimum.

Const. — Ego vero, ut semper, venio ad respondendum paratus. — Quid igitur tu, Tiberi, ponis? Vel ut satisfaciam cupiditati tuae, Felix, — compluribus vis modis expressam rem eandem — dicam: Fac exordium Tiberi! vel: Pone aliquid in medio! vel: Pelle sermonis initium! vel: Dic de quo velis disputari!

Fel. — Admiror tuam copiam, Constanti.

Const. — A te non quaesivi. Retine admirationem tuam. Quid tu, Tiberi, dicis?

Tib.: ... *Ego, ut contendere durum est,*
Cum victore sequor.

Const. — Optime, inquam, et salse tu. Addas velim ex eodem poeta quod non longe abest:

Dum sudor ad imos
Manaret talos.

Sed mittamus iocos! da aptam materiam!

Tib. — De inviso genere loquimini paullum, si possitis!

Const. — Postulasne de lingua latina?

Fel. — Mihi crede, Tiberi, valde mihi invisum est tibi esse invisum istud genus. Possumus nos quidem exigere tuas rationes; sed utemur clementia et te compellemus ut fatearis, nisi forte nostra patientia abuteris aut nobis illudes maiores te debere concipere flammas ad huius linguae studium.

Const. — Conabimur, certe, Tiberi, quod pollicetur Felix efficere; sed videamus antequam ad rem proprius accedamus, quid in nostris vocibus immutari possit. Exciderunt priora. A proximis repetam. Felix modo: utemur clementia. Potuit dicere: Erimus comes, vel: agemus leniter, parcemus animo tuo, alia multa: non enim est inops lingua latina, etsi a multis esse dicatur, quibus nescio an insit vita inopia et quaedam in loquendo paupertas. Itaque hominum profecto est vitium, non linguae. Et te compellemus, Tiberi, ut fatearis quod contendimus. Ita plane agemus: te adducemus, hanc in te coniiciemus sententiam, hoc tibi extorquebimus, cogemus te, ita te includemus, multa alia, quae persequi omnia longum est, faciemus, ut tandem conveniat inter te et nos pluris tua oportere interesse ad colloquendum latine. Agnoscin copiam qua te obruimus?

Tib. — Me tam putatis hebetem, ut negaverim copiosam esse linguam latinam? Nemo negavit, sed iniucundam dico esse his qui discere coguntur.

Fel. — *Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.* Nonne proinde, qui rem fugit tam pulchram, tam utilem, tam necessariam prodit se fugere laborem? Et quid esse nobis potest turpius, quam fugere, ad quod Deus fecit vires?

Tib. — Potesne monstrare necessariam esse linguam nobis istam?

Fel. — Copiosam esse iam tibi expressimus; cur tibi sit necessaria, videbimus. Dolendum sane, quod tempus, quod erat reliquum, iam ruit.

Const. — Properato propemodum opus est, Felix; nam tintinnabulum iamiam huc nos avocat.

Tib. — Quid tu narras? Non intelligo quid « properato opus est », quid hoc sit.

Const. — Quid sit properare, nosti.

Tib. — Aliquid quasi celeriter facere, credo.

Const. — Et adiectivi si posueris casum ablativum — grammaticorum de regione sunt verba — videbis nihil me dixisse, nisi esse opus festinatione vel properandum esse. Sed nunc, Felix, exprime, quid horteris Tiberium.

Fel. — Vin tu fieri theologus, Tiberi?

Tib. — Sutorem me fieri nolle satin tibi constat?

Fel. — Sutori non esset necessaria lingua latina, etsi perutilis et fortasse grata; theologo est. Ferrem tuam negligentiam si theologus fieri velles tantummodo; sed quod brevi ad ordines progredi in mente habes minores et tamen abhorres ab usu loquendi quo tibi ipsi ordines conferentur, ferre non possum. Lege, quid exigat ab acolyto ecclesia! Sane ut cum bonis moribus linguae Latinae afferat notitiam.

Tib. — Hoc non esse videtur postulare, ut adhibeat ad fratrum colloquia.

Fel. — Sed ut possit adhibere. Nisi vero fecerit colloquendi periculum, discet nunquam. Habeo alias rationes, non a media ecclesia repetitas, sed ex innato nobis utilitatis studio deductas. Sed de illis alias. Quid tu, Tiberi, ad haec dicis?

Tib. — Saltem in posterum abstinebo a male dictis et non incipiam ex colloquio Latino provolare ad linguam Germanicam, dum faciant comites.

Const. — Velim ego mehercule, tibi constes et saepe ad nos venias non modo pulsus praeceptis, sed allectus suavitate et abductus. Quam longos ducemus sermones! Quam pure loquemur brevi! Non infitior difficilem esse conanti, sed tibi hoc habe persuasum, tanto fructum fore suaviorem, quanto plus operae navaveris.

Sed horologium meum indicat horam nonam mediam. Nescio quid agat hebdomadarius. Certe

Audire, plenos omine, Caelitum
Cunas beantum iam videor choros:
Quae fata depromunt, poësis
Ingeminet, memoresque fasti.

O germen almum, quod modo suavia
Labris Orontis suscipis oscula!
Te pulchriorem auris viretum
Non dabit Antiochense florem.

Fervens anhelo spiritu ad aethera
Se mittet, una thuris aromate
Flammis adusti; insignis ore
Angelico trahet ipse cives.

Sic: sacri amoris vis rapiet cito
Insons Ioannis pectus. Inaniter
Aestus profani finge technas
Vinnula et illecebras, o siren.

Istum venustas graia, Libanio,
Pascet, magistro: doctus et enitens
Decus loquelae, melleam artem,
Haud Rhodio colet impar. Alta

Dei placebunt dogmata, quae ebibet
Flagrans periti ex ore Meletii;
Sublime nomen comparabunt
Ingenii fideique coepta.

Quam celsa promet mentis acumine
Os caelo adauctum! dignus Apostoli
Pauli aemulator christianam
Protrahet auriloquens salutem.

Zelo loquentis, vorticis aurei
Ut rapta spiris, corda fidelium
Absorpta, pacis concupitam
Perpetuae subitura abyssum.

Aris sacerdos grata piamina
Imponit, hymni blandisono melos
Demulsa: cleri norma factus
Innocuos generat ministros.

Actum Ioannis cor Sapientia
In tabe crassas irruet haereses,
Leonis instar rugientis
Multifidis peredetque flammis.

Novere Patrem corda, charismatum
Flecti in bravium cerea; sed gravi
Cadent ruina elata cedri
Culmina, suffodiente Patre.

Chrysostomo fel flumineo calix
Haustu propinet, iam crucis aspera
Vexent medullas, iam ferinae
In caput effugiant sagittae....

Quid tortus aestu, quid furis, Eutropi?
Quid trux minaris femina, dedecus
Byzantii? quid luctuosum
Pontifici malesana volvis?

Pastoris auram murmure concute,
Quo pertumescunt ora tyrannidis;
Superba, Sanctum pelle tandem
E Cathedra, studioque plebis.

Iustus stat heros!... orbe tenacior,
Qui nunc vacillat percitus impete:
Livore, fastu, iraque maior
« Sit Dominus benedictus » inquit.

Nae his mitiores Threicii hostibus
Mystam et Comani suscipient pium;
Absolvet extorris supremum
Exilium.... in Patriam redibit!

Chrysostomo sit laus, decus inclytum!
Impulsa amoris pectine barbytos
Cantet Ioannis gloriosum,
Quo redimitus ovat, triumphum.

Quos hic tenellos cernimus artulos,
Belli trophaeis exuvias feri
Notas teget Romae, sub orbe
Maxima, quae statuetur, Aedes.

Summam gerentis vox ibi Cathedram
Utrisque solis finibus obsequens
Venite, gentes, dicet; unus
Vos societ, foveatque Pastor!

TH. VIÑAS Sch. Piar. (1).

(1) Dixit in solemni conventu, Cancellariae Apostolicae in aula Romae habito, centenariae diei xv S. Doctoris celebrandae Idib. Februariis MDCCCCVIII.

VOX URBIS PALAESTRA

De colenda lingua latina

(Cfr. num. sup.)

Felix, Tiberius, Constantius, quos de latina lingua disputantes induxi, aliquando post coenam, quum essent locuti in hortorum trichila nescio quid latine, ut erat officium, repente horae sonitum audiunt. Tum Tiberius depromit verba haec:

— Tandem moles a cervicibus devolvitur.

FELIX. — Quid ita?

TIBERIUS. — Non audistis sonitum? Horologium nos a lingua latina liberat, propriam nobis reddit.

CONSTANTIUS. — Tantopere tua interest, ne Germanicam linguam dediscas?

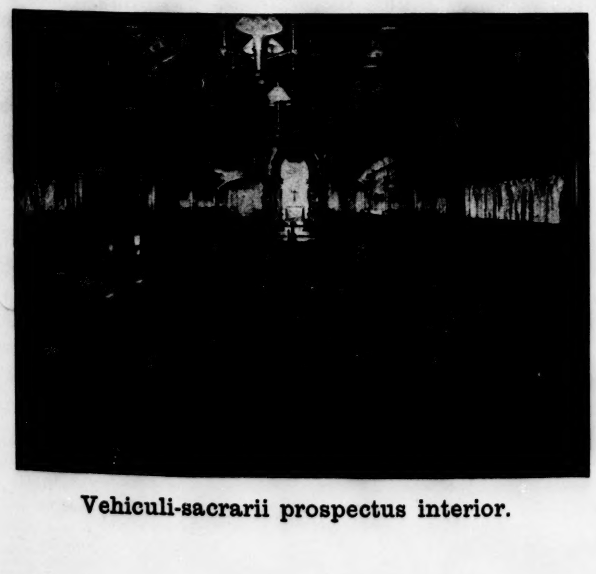
TIB. — Hoc non timeo; sed difficilis est et ob eam rem non amo.

CONST. — Videsne, Felix? difficilem esse opinatur ad linguam latinam viam; hoc sibi dicit movere nauseam.

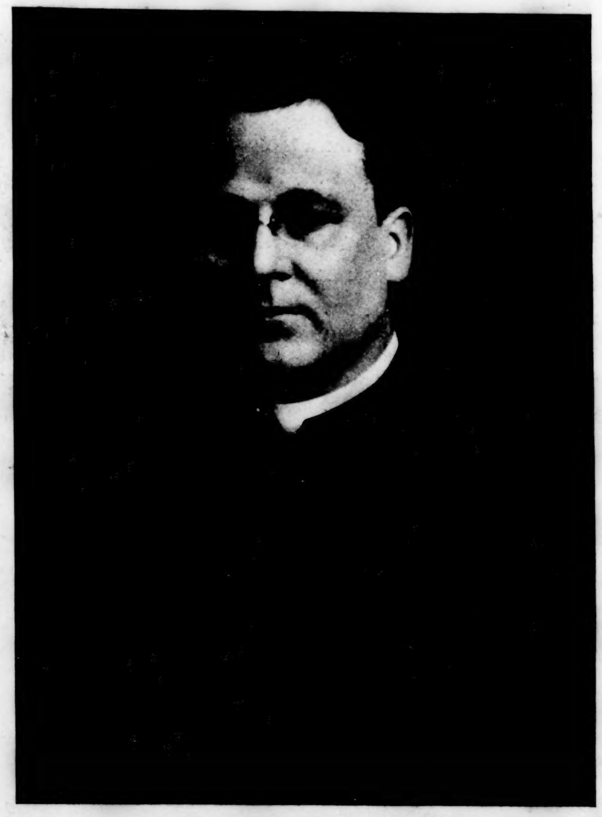
Quarum legum triplex est voluntas, ut iis locis quae commeatui haud plane patefacta rerum sacrarum inopia premuntur, fana vel sacraria aedificentur; deinde ut iis, qui iisdem locis quasi sotores religionem inserunt, pecunia eaque quae ad vitam pertinent, suppeditentur, denique ut eorum qui nostra sacra colentes in hos fines demigraverint assidua cura habeatur. Societatem autem initam, quam magistratus ratam duxit, cives sua ipsorum lingua *Catholic Church Extension Society*, (id est « ad sacra catholica diffundenda collegium ») appellant. Sociorum qui res administrarent, quinquaginta delecti sunt, inter quos eminent antistites Chicaginensis, Milwauchiensis, Bostoniensis, Sanctae Fidei; pontifices Iovingtoniensis, Detroitensis, Wichitanus, Duluchensis, Trentonensis, Mobiliensis, Tamassanus; alii deinde sacerdotes spectatae virtutis, viri denique nobiles divitiis et auctoritate praestantes, quorum duo prae ceteris mentione digni sunt, M. Maloney et Ambrosius Petry, hic inter Sancti Gregorii equites, ille inter summi pontificis cubicularios relatus.

Qua virium coniunctione tamquam primus fructus conditus est commentarius quidam de religionis propagatione, cui titulus *Extension*. Hunc commentarium, qui semel in mense prodit, quum ornate concinnatus ceteris aequalibus commentariis rerum ordine et venustate vel aequet vel praestet, - vix creditur - quinquaginta millia hominum avide perlegunt suapte stipe sustinent. Itaque quum multi eodem rei sacrae propagandae studio ardeant, centum sacraria, mirum est quam brevi in variis pagis aedificata; multum pecuniae - 725.000 libr. - quam facile ad hoc opus corrogatum; decies centena millia librorum religiosorum quam late dispersi sint.

Subest Americanis acre ingenium, facile perspiciens quae ad vitae commoda pertinent; nova creandi avidum. Quid tanta indole dignum hac ex societate natum est? Aedes quaedam, neque rupi neque saxeo

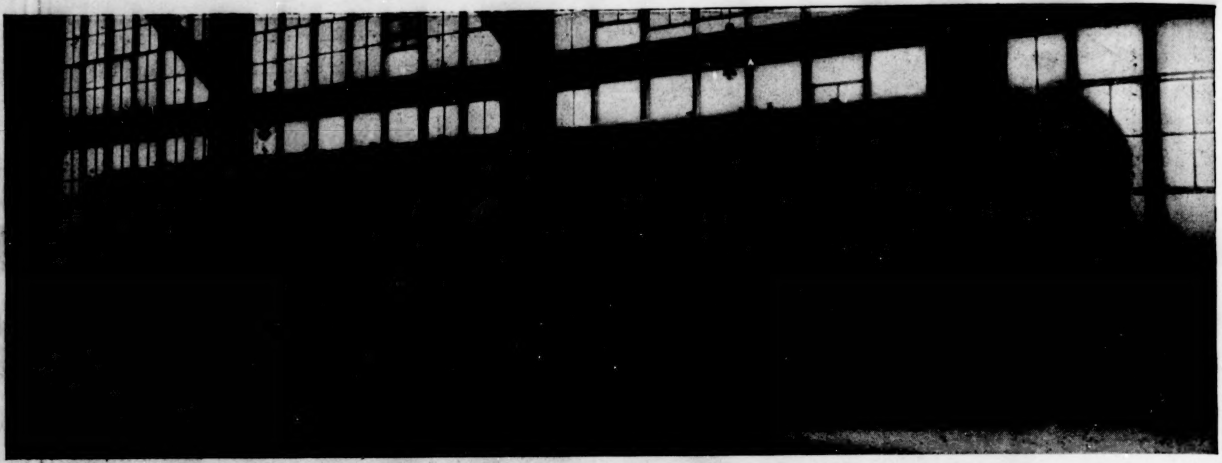
Vehiculi-sacrarii prospectus interior.

Franciscus C. Kelley dr.
collegii ad sacra catholica diffundenda auctor.

fundamento, sed — quis credat? — rotis imposita; vehiculum, dico, quod via ferrea decurrat, in interiore parte ita instructum et ornatum ut tamquam sacrarium esset. Quo in vehiculo collocatum est musicum instrumentum, organum, quod dicitur, ut canentibus usui sit; ad hoc sedilia, ubi qui convenerint, poplite flexo preces adhibeant; ita machina inter se coniunctas, quae in itinere, ut amplius pateat spatii, facile ad parietem dimoveantur; in altera extrema parte altare, aeneis ornamentis distinctum et parieti affixum; cui altari adiuncta est arca, qua vestimenta sacra et utensilia contineantur; mensa sacra deinde ea arte conflata, ut facile in sedem mutata, possit ad audienda poenitentium peccata adhiberi; omnia denique quibus ad sacra facienda opus est, suo quaeque loco disposita.

Inest praeterea bibliotheca libris abundans, qui de religionis munere conscripti, quum vehiculum aliquo adductum est, loca incolentibus distribuantur. Quorum librorum multi a scriptoribus quibusdam catholicis, qui hac in urbe collegium inierunt, dono accipiuntur. Pone altare autem duo conclavia, quae sacerdotibus inserviant, iis machinis instructa, ut quum diu quasi atriola sint, noctu, sellis in lectulos mutatis, cubilia fiant. Neque deest culina, quae corporis necessitati prosit, neque coquus, qui famuli quoque partes agit. Hoc itaque vehiculum, quod via ferrea

S. Antonii sacrarium in vehiculo ferrea via deducendo (Prospectus exterior).

iam sonitus factus est, quum pauxillo ante ad domesticum indicem meum adcommodaverim. Ascendamus, ne sero veniamus. Et tu, Tiberi, quod promittis, nitere praestare.

ANDREAS HABERL
alumn. coll. ad S. Gabrielem
Mödling apud Vindobonam in Austria.

Ex Americis

De novis rei sacrae propagandae conatis

Hominum animos quin immortales sint, non dubitandum esse docent et ii, qui esse Deum eumque mundi architectum aiunt, et isti, qui quamvis Deum esse negent, animos posse a corporum vinculis liberatos permanere existimant. Est quidem in homine nescio quae beate vivendi cupiditas eaque tanta, ut, dummodo beatitudo sempiterna sit, nunquam restinguatur.

Quum igitur animi naturali quasi appetitu eo tendant, ubi id quo nunc carent, aliquando consequantur, semper Christiani fuit et est id efficere, ut ceteri eodem, quo ipse, bono allecti vitam degant. Illis verbis: «Praedicate Evangelium omni creaturae», quum e divino ore profluxissent, tantus in multorum animis ardor accensus est, qui omnes difficultates, quae hominum saluti essent et beatitudini impedimento, superaret et consumeret. Quibus difficultatibus ubique terrarum superatis, quid in nostra foederata republica, quae ceteris Americanis civitatibus longe antecedit, ad propaganda sacra Catholica perficiatur, anquirere libet.

Religio quidem nostra, quum in dies plures eandem disciplinam sectantes in hos fines demigrassent, templis et delubris maxime ubi hominum celebritas erat, constructis iamiam florescebat, sed in iis quae remotae vel ad meridiem vel ad occasum vergebant, regionibus, quum nostri in urbe quam ruri vivere mallent, propemodum in eo erat, ut tamquam flos flaccescens penitus evelleretur. Quae quum ita essent, Franciscus Kelley, qui sacerdos in oppidulo obscuro, Lapeer, Michigan vivebat, quantum iunctae vires ad restituendam impeditam disciplinam valerent satis cernens, temporis opportunitatem iam arripiendam esse ratus, quum in medium prodiisset et periculum, quod rei sacrae immineret, in lucem protulisset, excitata multorum animadversione viris cordatis facile persuasit, ut quum ea, quae singulorum humeri ferre recusarent, valerent humeri cunctorum, rei sacrae adiuvandae et propagandae societatem coirent. Quem tanta molientem Iacobus E. Quigley, qui antistes infulatus in frequentissima nostra urbe rei sacrae velut clavum tenet, in clientelam contulit, ipseque viris egregiis, qui eodem animo erant, domi suae congregatis opportunisque latis legibus, societatem confirmavit.

Vehiculi-sacrarii inauguratio, Chicagine.

ACTA PONTIFICIA

Sanctissimi Domini Nostri Pii divina providentia Papae X litterae encyclicae de modernistarum doctrinis.

(Cfr. num. sup.).

Modernistae et cultus sacrorum.

De cultu sacrorum haud foret multis dicendum, nisi eo quoque nomine Sacramenta venirent; de quibus maximi modernistarum errores. Cultum ex duplici impulsione seu necessitate oriri perhibent; omnia etenim, ut vidimus, in eorum systemate impulsionibus intimis seu necessitatibus gigni asseruntur. Altera est ad sensibile quiddam religioni tribuendum, altera ad eam proferendam, quod fieri utique nequaquam possit sine forma quadam sensibili et consecrantibus actibus; quae Sacramenta dicimus. Sacramenta autem modernistis nuda sunt symbola seu signa: quamvis non vi carentia. Quam vim ut indicent, exemplo ipsi utuntur verborum quorundam; quae vulgo fortunam dicuntur sortita, eo quod virtutem conceperint ad notiones quasdam propagandas, robustas maximeque percellentes animos. Sicut ea verba ad notiones, sic Sacramenta ad sensum religiosum ordinata sunt: nihil praeterea. Clarius profecto dicerent, si Sacramenta unice ad nutriendam fidem instituta affirmarent. Hoc tamen Tridentina Synodus damnavit (1): *Si quis dixerit haec sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse, anathema sit.*

De librorum sacrorum natura et origine apud modernistas.

De librorum etiam sacrorum natura et origine aliquid iam delibavimus. Eos, ad modernistarum scita, definire probe quis possit syllogen *experientiarum,* non cuique passim advenientium, sed extraordinariarum atque insignium, quae in quapiam religione sunt habitae. — Sic prorsus modernistae docent de libris nostris tum veteris tum novi testamenti. Ad suas tamen opiniones callidissime notant: quamvis experientia sit praesentis temporis, posse tamen illam de praeteritis aeque ac de futuris materiam sumere, prout videlicet qui credit vel exacta rursus per recordationem in modum *praesentium vivit,* vel futura per praeoccupationem. Id autem explicat quomodo historici quoque et apocalyptici in libris sacris censeri queant. — Sic igitur in hisce libris Deus quidem loquitur per credentem; sed, uti fert theologia modernistarum, per *immanentiam* solummodo et *permanentiam vitalem.* — Quaeremus quid tum de inspiratione? Haec, respondent, ab impulsione illa, nisi forte vehementia, nequaquam secernitur, qua credens ad fidem suam verbo scriptove aperiendam adigitur. Simile quid habemus in poetica inspiratione; quare quidam aiebat: Est Deus in nobis, agitante calescimus illo. Hoc modo Deus initium dici debet inspirationis sacrorum librorum. — De qua praeterea inspiratione modernistae addunt, nihil omnino esse in sacris libris quod illa careat. Quod quum affirmant, magis eos crederes orthodoxos quam recentiores alios, qui inspirationem aliquantum coangustant, ut, exempli causa, quum *tacitas* sic dictas *citationes* invehunt. Sed haec illi verbo tenus ac simulate. Nam si Biblia ex agnosticismi praeceptis iudicamus, humanum scilicet opus, ab hominibus pro hominibus exaratum, licet ius theologo detur ea per *immanentiam* divina praedicandi; qui demum inspiratio coarctari possit? Generalem utique modernistae sacrorum librorum inspirationem asseverant: catholico tamen sensu nullam admittunt.

Quaenam modernistarum schola de Ecclesia imaginatur.

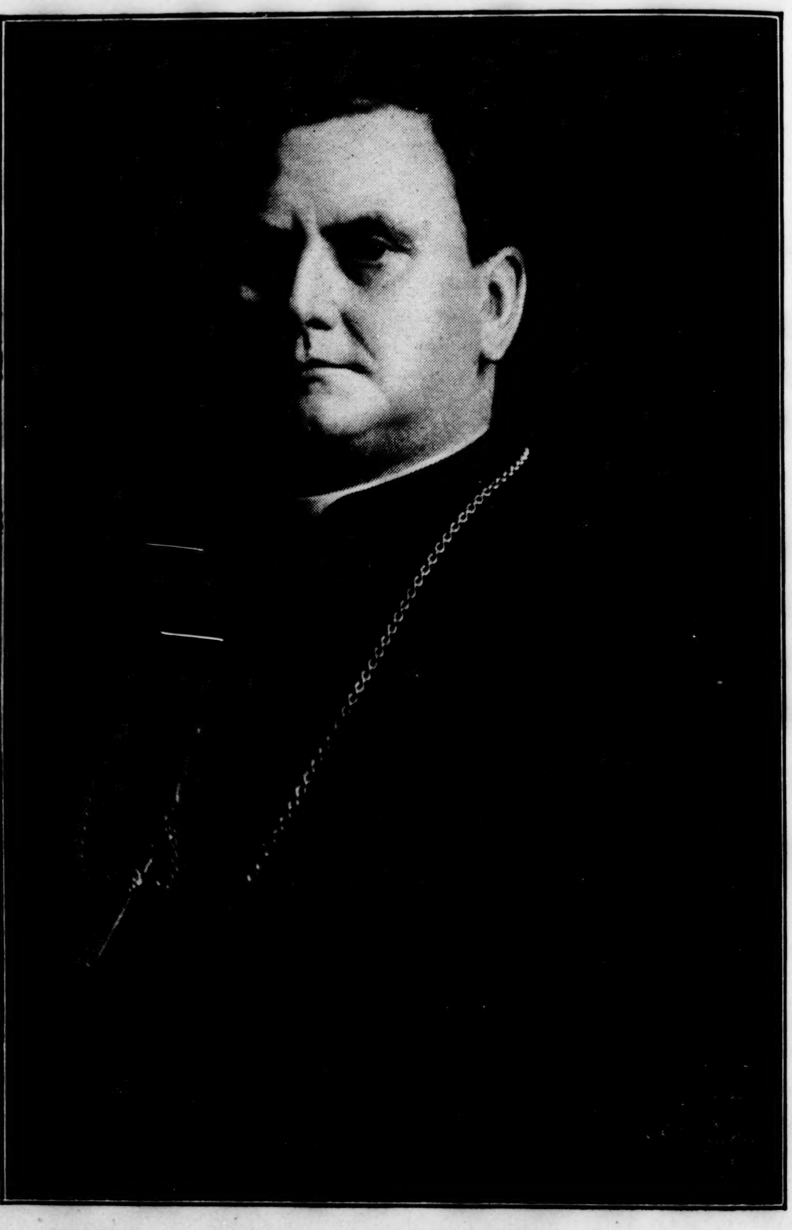
Largiorem dicendi segetem offerunt, quae modernistarum schola de Ecclesia imaginatur. — Ponunt initio eam ex duplici necessitate oriri, una in credente quovis, in eo praesertim qui primigeniam ac singularem aliquam sit nactus experientiam, ut fidem suam cum aliis communicet: altera, postquam fides communis inter plures evaserit, in *collectivitate,* ad coalescendum in societatem et ad commune bonum tuendum, augendum, propagandum. Quid igitur Ecclesia? partus est *conscientiae collectivae* seu conscientiarum singularium; quae vi *permanentiae vitalis,* a primo aliquo credente pendeant, videlicet, pro catholicis, a Christo. — Porro societas quaepiam moderatrice auctoritate indiget, cuius sit officium consociatos omnes in communem finem dirigere, et compagis elementa tueri prudenter, quae, in religioso coetu, doctrina et cultu absolvuntur. Hinc in Ecclesia catholica auctoritas tergemina; *disciplinaris, dogmatica, cultualis.* — Iam auctoritatis huius natura ex origine colligenda est; ex natura vero iura atque officia repetenda. Praeteritis aetatibus vulgaris fuit error quod auctoritas in Ecclesiam extrinsecus accesserit, nimirum immediate a Deo; quare *autocratica* merito habebatur. Sed haec nunc temporis obsolevere. Quo modo Ecclesia e conscientiarum collectivitate emanasse dicitur, eo pariter auctoritas ab ipsa Ecclesia vitaliter emanat. Auctoritas igitur, sicut Ecclesia, ex conscientia religiosa oritur, atque ideo eidem subest; quam subiectionem si spreverit, in tyrannidem vertitur. Ea porro tempestate nunc vivimus, quum libertatis sensus in fastigium summum excrevit. In civili statu conscientia publica populare regimen invexit. Sed conscientia in homine, aeque atque vita, una est. Nisi ergo in hominum conscientiis intestinum velit excitare bellum ac fovere, auctoritati Ecclesiae officium inest democraticis utendi formis; eo vel magis quod, ni faxit, exitium imminet. Nam amens profecto fuerit, qui in sensu libertatis, qualis nunc viget, regressum posse fieri aliquando autumet. Constrictus vi atque inclusus, fortior se profundet, Ecclesia pariter ac religione deleta. — Haec omnia modernistae ratiocinantur; qui propterea toti sunt in indagandis viis ad auctoritatem Ecclesiae cum credentium libertate componendam.

Sed enim non intra domesticos tantum parietes habet Ecclesia, quibuscum amice cohaerere illam oporteat; habet et extra. Non una namque ipsa occupat mundum; occupant aeque consociationes aliae, quibuscum commercium et usus necessario intercedat. Quae iura igitur, quae sint Ecclesiae officia cum civilibus consociationibus determinandum est etiam, nec aliter determinandum nisi ex ipsius Ecclesiae natura, qualem nimirum modernistae nobis descripsere. — In hoc autem eisdem plane regulis utuntur, quae supra pro scientia, atque fide sunte allatae. Ibi de *obiectis* sermo erat, heic de *finibus.* Sicut igitur *ratione obiecti* fidem ac scientiam extraneas ab invicem vidimus: sic Status et Ecclesia alter ab altera extranea sunt ob fines quos persequuntur, temporalem ille, haec spiritualem. Licuit profecto alias temporale spirituali subiici: licuit de *mixtis* quaestionibus sermonem interseri, in quibus Ecclesia ut domina ac regina intererat, quia nempe Ecclesia a Deo, sine medio, ut ordinis supernaturalis est auctor, instituta ferebatur. Sed iam haec a philosophis atque historicis respuuntur. Status ergo ab Ecclesia dissociandus, sicut etiam catholicus a cive. Quamobrem catholicus quilibet, quia etiam civis, ius atque officium habet, Ecclesiae auctoritate neglecta, eius optatis, consiliis praeceptisque posthabitis, spretis immo reprehensionibus, ea persequendi quae civitatis utilitati conducere arbitretur. Viam

(1) Sess. VII, *de Sacramentis in genere,* can. 5.

eo, ubi fana aut nulla aut rara, deducitur, quam religionis sit efficiens, ex eo patet, quod quum in octo pagis aliquantum temporis constiterit, comite Ioanne Hennesey pontifice Wichitano, sacraria aedificari coepta sunt locis quinque. Ambrosius Petry, cuius beneficentissimi viri supra mentionem feci, quum hoc sacrum vehiculum suo impendio — 50.000 libr. — construendum curaverit, alterum si res ita prospere cedere pergat, aedificare in mente habet.

Tantis viribus adolescit modo nata societas, digna, quam Summus Pontifex Pius X sacris beneficiis cumulaverit. Quo rerum eventu elati socii patronos, in sua quemque provincia, sibi adoptaverunt, in provinciis occidentalibus antistites Chicaginensem et Milwauchiensem, in orientalibus antistitem Bostoniensem, in australibus eum, qui « Sanctam Fidem » incolit. Is qui societati praeest, Franciscus C. Kelley, quum ex oppidulo illo ubi vixerat, discesserit, sede in huius urbis visceribus collocata, quo omnes facilem aditum habeant, sociorum res per manuenses et librarios recentiore negotiantium ritu administrat. Pontifices varii, tanto rei sacrae diffundendae studio commoti, aliquot sacerdotes ad opem ferendum nominaverunt.

Exc.mus v. Iacobus E. Quigley, archiepiscopus Chicaginensis, collegii ad sacra catholica diffundenda patronus.

Antistes urbis S. Francisci societati amicissimus cum ex eo, quid de hoc re sentiret, quaesitum esset: « Omnium operum, — inquit —, quae in Americis adhuc suscepta sunt, hoc censeo esse maximum quod innumerabilibus hominibus, qui vel in meridianis vel occiduis finibus vivunt, auxilio sit et saluti »; item V. H. O' Connell, antistes Bostoniensis, sententiam interrogatus: « Hac societate vinculum procudi — respondit —, quo omnes catholici in disiunctis regionibus viventes coniunctissime inter se devincirentur ». Quid ultra? Eorum qui opibus et auctoritate excellunt, plures in dies, multum pecuniae largiti inter socios referuntur. Iacobus E. Quigley itaque unus omnium maxime quum societatem nascentem consilio et auctoritate aluerit, quin de re catholica bene meritus sit non est dubitandum. Americanos denique hac societate quasi communione inter se devinctos, ubi — suum quisque locum excedens — ceteris subvenire docti fuerint, ad totius sacri imperii propagationem multum studii, multum operae, multum facultatum collaturos esse iure speramus.

Chicagine, pridie Kal. Febr. MCMVIII.

HILARIUS DOSWALD O. C. C.

Nomen amicitiae sic, quatenus expedit, haeret;
Calculus in tabula mobile ducit opus.
Cum fortuna manet, vultum servatis, amici:
Cum cecidit, turpi vertitis ore fuga.

PETRON., *Satyr.*

accidit ex Chaoniae tribus, post declaratam licet submissionem, incursione. D'Amade dux viriliter obstitit; ob eamque causam fortasse Muley ille Afid ad eum legatos misit pacem petituros, quos tamen ille respuit, merito dicens se minime cum rege convenire posse, quem Gallia ignoraret.

❋

Balcanicae nubes.

Nuncius novarum viarum, quas, ferreis axibus stratas, Austria proxime erit ductura ut Bosniacas provincias a se occupatas cum Macedonia coniungat, acres animadversiones apud plura diaria suscitavit, ea ratione productas, ut coniici vel etiam posset eas singulorum guberniorum mentem revelare. Sed tum Austria ipsa, tum Germania, aperte declararunt huiusmodi viarum ductionem nihil impedituram, quominus Macedonicae reformationes sive retardentur, sive, idque potiori iure, a constitutis pactionibus aberrent. Itaque sperandum est fore ut singulae nationes sibi persuasum habeant Austriam iure utentem, sibi a Berolinensi foedere tributo, nullum nocumentum aliis nationibus allaturam et timorem malo alite excitatum, veluti nebulam ad solem, iri dispersum.

PUBLICI PER ORBEM COETUS
LEGIBUS FERENDIS

In **Anglia** coetus sessiones resumptae regali oratione amicitiam cum Germania recens confirmatam testante. Deinde de foedere cum Russia late est disceptatum, et rogatio legis lata de pueris derelictis tuendis.

In **Bulgaria** Gudew eiusque collegis a munere recedentibus, novi administri suffecti, praeside Malinow, qui legatorum coetum proxime dimittet, novaque comitia indicet.

In **Civitatibus Foederatis Americae Septemtrionalis** aliae Praesidis litterae ad coetum missae sociales leges vehementer suadent in privata monopolia, vulgo *trusts* appellata.

In **Gallia** Mauritana res in disceptationem adducta, eamque Pichon, rerum ad exteros administer, tam sobrie, aperte prudenterque exposuit, ut quum ad suffragia ventum sit, ea favorabilia late retulerit. Quaestio deinde de vectigali redditibus imponendo agitata.

In **Germania** de augenda classi sanctum, et rogatio legis oblata de laboris officiis instituendis.

In **Italia** de religiosa institutione a scholis non amovenda acriter disseritur.

In **Russia** consilia a gubernio proposita de imperii tutela probantur.

In **Serbia** rationes accepti et expensi recognitae.

PER ORBEM

Die XXI mens. Ianuarii MCMVIII ad Mediolanum, noctu, currum series vapore actorum, quum in via ob nebulam constitisset, ab altero recto itinere Romam petente invaditur, quassatur atque a ferreis axibus passim eiicitur. Dum autem miseri viatores effugium quaerunt, ecce vaporitraha alia ex adverso occurrit caedem et ruinam late adaugens.

Hamburgi magno favore Sigfridi Wagnerii musicum novum opus excipitur, cui titulus *Sternengetot,* quod est latine « Siderum munus ».

— d. XXIV Massae Rosae, Italiae in oppido, vita in paupertate fungitur Aloisia de la Ramée, Anglica litterarum cultrix, *Oujda* sub cognomine apud omnes cognita satis.

— d. XXIX Neapolitani portus baiuli, qui ex condicto ab opere aliquot dies abstinuerunt, tumultus excitant.

Die I mens. Februarii Olyssipone, dum regalis familia, e castro Villa Viciosa redux, in foro cui a Commercio nomen rheda ducta transit, plumbeis glandibus a grassatoribus quibusdam hic illic abditis nefarie petitur. Carolus rex eiusque filius Aloisius Philippus ictibus conficiuntur; divinae virtutis ope servantur incolumes Maria Amelia regina, eiusque filius alter natu minor Emmanuel, Beiae dux, qui ideo patri in regno succedit, duodeviginti annos natus.

— d. VI Altemburgi moritur Hernestus e Saxonia-Altemburgensi gente dux.

— d. VIII Olyssipone regalibus viris trucidatis iusta funebria solvuntur.

— d. IX per Italiam omnem dominica a laboribus requies a lege sancta primum efficitur.

— d. X De la Vaulx comes et Jolliot machinarius, aerostatorum dirigibilium exstructor, Britannicum fretum in aerostato *Valkirie* primum traiiciunt.

— d. XI Cairo in urbe supremum obit diem Mustafa Ahmed Pacha, civilis Aegyptiae factionis princeps et vindex.

— d. XII Neoeboracensi ab urbe sex viri proficiscuntur Lutetiam Parisiorum automobilibus curribus petentes.

— d. XIII per Germaniam omnem Richardi Wagnerii memoria sollemniter commemoratur, XXV exeunte anno ab eius obitu.

— d. XV in Americana nordica regione Texas ventorum immanis procella Nese et Mussville urbes destruit.

ad agendum civi praescribere praetextu quolibet, abusus ecclesiasticae potestatis est, toto nisu reiiciendus. — Ea nimirum, Venerabiles Fratres, unde haec omnia dimanant, eadem profecto sunt, qua Pius VI decessor Noster, in Constitutione apostolica *Auctorem fidei*, solemniter damnavit (1).

DIARIUM VATICANUM

(Die XXI mens. Ianuarii - d. XX mens. Febr. MDCCCCVIII)

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros qui sua quisque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Gabriel Nabaa, Praepositus Basiliano Ordini S. Salvatoris in Syria cum consiliariis suis; Lodovicus Pastor doctor, historici Austrorum instituti in Urbe rector; Marius de Carpegna, Comes; Carolus Magalhâes de Azeredo, a secretis Brasiliensis legationis apud Apostolicam Sedem; Franciscus Burghesius, Princeps Urbanus; Franciscus Serlupi, Marchio; Richardus Pecci, Comes; Thomas Kennedy, rector Urbani Collegii Foederatarum Civitatum Septemtrionalis Americae eiusque alumni; Vincentius Bugarini, Seminarii Romani rector cum novorum alumnorum manu; Basilius Pompili, a secretis S. Congregationis Concilii Tridentinis decretis interpretandis recens electus; Alexander De Sancti ex Ordine SS. Trinitatis pro redemptione captivorum, Praefectus Apostolicus in Africana regione Benadir; Consilium Pontificiae Urbanae Academiaè Novorum Lyncaeorum; Franciscus de Paula Rodriguez Alves, iam Brasiliensis civitatis praeses, eius filiae, et Bruno Chaves, Legatus extraordinarius atque administer cum omni potestate Brasiliae apud Apostolicam Sedem; Cyrillus Geha, Patriarcha Antiochenus Graecorum Melchitarum; Taurinenses sacerdotes qui Romam peregre venerunt ab archiepiscopo suo coram adducti; Consilium virorum centenariis sollemnibus S. Ioannis Chrysostomi praepositum; Carolus Furstenberg, Princeps; M. Bernard ex Ordine Minorum S. Francisci Capulatorum, legatus extraordinarius Pontificis ad regem Aethiopum a missione sua redux et afferens illius regis litteras et dona, inter quae leones duos; Franciscus Boncompagni Ludovisi, Princeps Urbanus eiusque sponsa Nicolaa e marchionibus Prinetti; manus puellarum ex tabacorum Veneta officina peregre Romam advenientium.

Pontificiae electiones.

Basilius Pompili, S. Romanae Rotae auditor et Summi Magistri criminibus expiandis adiutor a rescriptis, a secretis dicitur S. Congregationis Concilii Tridentinis decretis interpretandis; eius in locum sufficitur Orestes Giorgi, alter a secretis S. Congregationis Episcoporum et Regularium; qui, sua vice, a rev. v. Adulfo Giobbio doctore substituitur.

— Petrus Amboise e dioecesi Baionen. et Eugenius Mosser, Procurator generalis Congregationis a Resurrectione D. N. I. C. inter iudices S. Congregationis Indulgentiarum et Sacr. Reliquiarum adleguntur.

(1) **Prop. 2.** ***Propositio, quae statuit, potestatem a Deo datam Ecclesiae ut communicaretur Pastoribus, qui sunt eius ministri pro salute animarum; sic intellecta, ut a communitate fidelium in Pastores derivetur ecclesiastici ministerii ac regiminis potestas: haeretica.*** **— Prop. 3.** ***Insuper, quae statuit Romanum Pontificem esse caput ministeriale; sic explicata ut Romanus Pontifex non a Christo in persona beati Petri, sed ab Ecclesia potestatem ministerii accipiat, qua velut Petri successor, verus Christi vicarius ac totius Ecclesiae caput pollet in universa Ecclesia: haeretica.***

Vita functi viri clariores.

Die XXVIII mens. Ianuarii Lutetiae Parisiorum placide quiescit **Franciscus Maria Beniaminus Richard,** archiepiscopus Parisien. Nannete natus d. IX mens. Martii MDCCCXIX, episcopus Bellicen. electus d. XXII mens. Decembris MDCCCLXXI, archiepiscopus Larissen. promotus et coadiutor archidioecesis Parisien. deputatus est an. MDCCCLXXV. Die VIII mens. Iulii MDCCCLXXXVI, Guibert archiepiscopo Parisien. vita functo successit. In Sacrum Senatum cooptatus d. XXIV mens. Maii MDCCCLXXXIX singularem scientiae ac pietatis famam adeptus est.

Varia.

Die XII mens. Februarii in Vaticana Beatificationum aula, sollemni Graecorum ritu, post saecula plura adstante Pontifice, res divina in honorem S. Ioannis Chrysostomi celebratur.

ANNALES

Olyssipponense crimen.

Inter omnes constabat haud satis Lusitanum populum in quiete vivere et Ioannis Franco dictaturam invidia et odia movisse, eorum praesertim qui evertendis regni rebus studerent; nemo tamen putabat Lusitaniae urbem caput locum esse posse, ubi taeterrimum inter crimina quae historia narraret, infensissimi homines patrarent. Regis et innocentis filii, imperii haeredis, caedes irane processit in eum qui, rudius certe, quamquam bona fide, instaurandas publicas res susceperat, an anarchistarum turpi machinationi tribuenda est? Futuri dies huic interrogationi fortasse respondeant; factio enim popularis (*republicana* vulgo audit) horrendae caedis ut culpam a se averteret contendit: at vero excludi nequit, etiamsi vera coniuratio abfuerit, facinus a popularibus instructum perfectumque nefarie fuisse.

Indicium quidem humanitatis perterrefactum animum refovens id apparuit, circa adulescentem novum regem Emmanuel II eiusque magnanimam matrem gentem omnem Lusitanam in luctu misceri. Ceterum Ioannis Franco a munere recessio et collegium administrorum regali stirpi ex fidelibus undique collectis constans, quibus Ferreira do Amaral trierarchus praeest; imo novi gubernii actio ad libertatem propensa sperare sinunt fidem et pacem brevi iri in regione illa restitutum. Quod latinae genti latino fraterno animo maxime ominamur.

❄

Mauritana res.

Mauritana res postremo tempore non satis prospere Gallis cessit, qui in certamine ad Settat primum, deinde ob magnam nivis tempestatem plures milites amiserunt. Pariter non longe ab oppido El Mekki id

Ianus.

Quod est periculi, mea sententia.
Ipsi tollunt caput, vertunt imperium
Sub speciem semper venerandi Deum,
Quid in te dicunt, suscitant furciferi,
Et omne perdunt, sanctum quod patraveras.
Senex est — dicunt —; vacillat baculus!
Fuit dux — aiunt —; senectute ducitur!
Si tu radicitus gentem ne perdideris,
Te, Caesar, purpura, te regno spoliant!
Sume iterum sceptrum, quod illi sentiant
Nimis qui confisi tua clementia
Irrita tentant. Macte, Romanorum decus!

Diocletianus.

Tuus sed videtur sermo difficilis.
Qui sunt hi perfidi, quod ipse perduim,
Et tot moliuntur tantaque, me consule?

Ianus.

Non intelligis?

Diocletianus.

Neutiquam.

Ianus.

Dicam perfidos?

Diocletianus.

Volo!

Ianus.

Sunt ipsi Christi stulti discipuli.
Magis quid impii, magis teterrimi?
Hi sunt ex orbe depellendi funditus.
Modo lacessisti blandus tu belluam,
Quae crescens denuo sustulit cornua.
Hos perde, macta, tolle, de nobis destrue....
Aeternam dabo statuam cum litteris:
Diocletiano, Christianis erutis!

Diocletianus.

Verbis me pascis dolosis, tu, perfide:
Sunt et Christiani fideles subditi!

Ianus.

Mendaces potius, pleni fallaciis,
Imperio semper perniciosissimi.
Nihil vereri sed ista nunc indico.
At ipsa relligio deorum spernitur,
Humi labuntur templa, numinum statuas....
Romae decus semper nobis evanuit!

Diocletianus.

Quid istac profers inconsulta tristia?
Regnare nescis Diocletianum adhuc?
Antiquo totus revivisco spiritu!
Hos omnes improbos morte, pol, plectito,
Mors una perdat Romae vituperium,
Et omnis Urbs sonet morientium vocibus!

Ianus.

Mihi res ista: complebo consilium!
(Superba caeditur Fulvia prae ceteris,
Eiusque immensum mihi patrimonium!) (1)

—

SCENA IV.

Cromatius, Diocletianus.

(Interim transeunt cives in extrema parte theatri).

Cromatius (2).

Meis credam oculis? Videre videor
Caesarem stantem mediis in gentibus,
Quin ipsum verbis compellabo? Me deus
Iuvet! Res urget: valet quid dilatio?
Caesar? (3)

Diocletianus.

Sum equidem!

Cromatius.

Te quaerebam tamdiu!
Velim tibi loqui confidentissime.

Diocletianus.

Mihi nulla prorsus persona muneris:
Eccum Diocletianus exutus purpura.

Cromatius.

Sed usque nostri columen imperii
Quisnam te vincit potentia corporis,
Quis pectoris gratia, munificentia?
Te semper nomine Patrem prae ceteris;
Sed....

Diocletianus.

Quid?

Cromatius.

Sed signasti nuper sententiam,
Erit quae damnosa memoriae tuae.

Diocletianus.

Ne me diu velim teneas ancipitem:
Istis me tricis explica celerius.

(1) *Exit.*
(2) *Sub finem anteactae scenae erat ingressus. Est senex vegeta adhuc aetate; loquitur cum maiestate atque animi suavitate.*
(3) *Suspiciose et verba trahens.*

LIBRORUM RECENSIO

Vindiciae religionis.

His nostris temporibus, in quibus eheu! effrena sentiendi libertas veritates omnes cum revelatae tum naturalis religionis ipsamque Dei exsistentiam negare conatur aut saltem in dubium revocare, undique etiam (quod bonis solatio est) strenui consurgunt vindices seu apologistae, qui impugnatas veritates naviter docteque defendunt, ereptis ex adversariorum manu telis dolosis, quibus abuti volebant.

Inter huius modi vindices, de causa veritatis optime meritos, adnumerandus est sacerdos J. L. DE LA PAQUERIE, qui novissime volumen edidit bipartitum, cui titulus: *Eléments d'Apologétique* (1). Is in priori parte, quae ad homines rudioris ingenii ac doctrinae pertinet, facili, populari et vivaci stilo, qui vel indoctos feriat, tria demonstrat, I°: Esse Deum, videlicet rerum omnium, quas sensibus percipimus aut mente intelligimus, Causam primariam et unicam, aeternam, omnipotentem, omnisciam, immensam, liberrimam, optimam ac bonitatis omnis originem; ac proinde falsissimum esse atheismum, polytheismum ac pantheismum. — II°: Deum hunc, a quo accepimus quidquid habemus ac sumus, colendum esse nobis cultu non solum interno ac privato, sed externo quoque et publico, neque ad arbitrium nostrum conficto, verum divinae voluntati consentaneo. — III°: Cultum hunc, Deo acceptum, in sola religione catholica exerceri. — Atque hic auctor varia religionis systemata percurrens, ab eorum sectatoribus quaerit quidnam ipsis magis arrideat. Singuli, uti pronum est, propriae cuiusque religioni primum assignant gradum; secundum vero, ex unanimi consensu, religioni catholicae: ex quo perspicue patet, hanc esse, omnium sententia, optimam, quum ceterae suorum tantum asseclarum suffragia nanciscantur. Ita olim a Graecis post victoriam apud Salaminam iudicatum est. Quum enim duces victoris exercitus inter se quaererent, quisnam eorum ceteris omnibus in hac pugna eminuisset ac praemium esset promeritus, datis suffragiis compertum est, singulos duces sibi ipsis primas tribuisse partes; secundas vero, unanimi voto, Themistocli: qui proinde omnium princeps praemioque dignus renuntiatus fuit.

Altera longiorque libri pars tamquam *supplementum* ad prius dicta subiicitur, in eaque doctiori quadam ratione, qua et eruditis fiat satis, quaestiones aliquot huc pertinentes, aut difficultates ab incredulis motae accuratius ad trutinam revocantur: v. g. de Infinito, de Absoluto, de Evolutione, de Tempore, de Spatio, de concordia inter religionem et veram scientiam, etc. Haec omnia sapienter et pro rerum natura, quae saepe difficilis et subtilis est, perspicue lector tractata reperiet; nec legentem poenitebit librum, eruditionis plenum, suae bibliothecae inseruisse. F. X. R.

(1) Paris, BLOUD ET SOC., 1908, vol. in 12° pag. x-574.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Socios et lectores admonere iuvat, libros recens editos atque ad nos missos ut in ***Voce Urbis*** *eorum notitia detur, apud administratorem nostrum, nisi contra aperte declaretur, minime venumdari. Si quis igitur alterum eorum sibi cupiat, petat necesse est ab editore, quem semper indicamus.*

CARD. A. CAPECELATRO — **L'istruzione catechistica nella scuola.** Lettera ai laici italiani. – Romae edid. Desclée et Soc., 1908. (Ven. lib. 0,25).

DR. GIUSEPPE BARONE. **I Klefti ed i canti kleftici nella letteratura greca moderna.** — Sarni edid. off. Fratrum Fischetti, 1907. (Ven. lib. 1,25).

L. E. HALLBERG. **Santa Matilde.** Traduzione Italiana dalla terza edizione Francese. — Romae edid. Desclée et Soc., 1907. (Ven. lib. 2).

G. LEDOS. **Santa Geltrude.** Dalla quarta edizione francese. — Indidem. (Ven. lib. 2).

COCHIN H. **Il beato Fra Giovanni Angelico.** — Indidem. (Ven. lib. 2).

FLORNOY E. **Il Beato Bernardino da Feltre.** — Indidem. (Ven. lib. 2).

AVV. P. DRILLON. **Il compito sociale della Carità.** — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

G. SORTAIS. **Il processo di Galileo.** Studio storico e dottrinale. — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

BAILLE L. **Che cosa è la scienza?** – Indidem. (Ven. lib. 0,60.

J. A. CHOLLET. **La Morale è una scienza?** — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

BOUCAND C. **L'idea di diritto e la sua evoluzione storica.** — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

AENIGMATA

I.

Martis hic et Veneris suboles formosa marinae,
ridens ignita pectora glande ferit.
Mutant signa vicem? Magnis cumulata triumphis
eminet et caeli vertice summa petit.

II.

Pallida lacrimulis lentae rigat ora senectae
et roseas pueris percutit ille genas.
D perit? Ah! miser, indigno perculsus amore
Ledae olim visus delituisse sinu.

I. B. PESENTI.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus cui titulus:

I SONETTI PASTORALI DI LUIGI CLASIO
tradotti in distici latini da GIOVANNI BATTANI.

Aenigmata an. X, n. XII proposita his respondent:

1) **Stips - Stirps**; 2) **Mus - ca.**

Ea rite soluta miserunt:

Amedeus Robert, *Roma.* — Henricus Tarallo; Vinc. Starace, *Neapoli.* — Alois. Cappelli, *Senis.* — F. Guerra, *Aletio.* — Franc. Bonaventura, *Aterno.* — F. Arnori, *Mediolano.* — Rich. Müller, *Berolino.* — Lad. Lud. Podobinski, *Cracovia.* — I. Ortiz, *Morelia.* — Iac. Campins, *Victoria.* — Rich. Lefebre, *Parisiis.* — Lod. Dubois, *Massilia.* — Petrus Tergestinus. — I. Walter, *Neo Eboraco.* — Ios. Martins, *Philadelphia.* — Theod. Matos, *Belemo de Para.* — Aug. Regoa, *Beia.* — Rich. Brondel, *Brugis.*

Sortitus est praemium:

RICHARDUS MÜLLER,

ad quem missa est I. B. FRANCESIA comoedia latinis versibus scripta, cui titulus:

SATURIO.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis*, Phil. Cuggiani.